

Nauja Vidaus tarnybos statuto redakcija – kaip nuo kitų metų gyvens pareigūnai?

Šių metų birželio pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Vidaus tarnybos statuto ir lydimųjų teisės aktų pakeitimus (projektas Nr. XIIIIP-1609(3) (toliau – Statutas), kuriais siekiama suvienodinti vidaus reikalų, teisingumo ir finansų ministrų valdymo sričių statutinėse įstaigose tarnaujančių pareigūnų statuso, darbo užmokesčio, socialinių garantijų teisinį reglamentavimą.

Nacionalinio pareigūnų profesinių sąjungų susivienijimo teisininkai pateikia atsakymus į dažniausiai užduodamus klausimus.

Kam galios naujojo Statuto nuostatos?

Statuto nuostatos bus taikomos Vidaus reikalų sistemos, Kalėjimų bei Muitinės sistemų pareigūnams.

Ar keisis darbo užmokesčio sistema? Ar pareigūnai gali tikėtis didesnio atlygio?

Priimtomis pataisomis nutarta vidaus tarnybos sistemos pareigūnams nustatyti vienodą darbo užmokesčio sistemą, kurią sudarys pareiginė alga, priedai už laipsnį ir tarnybos stažą bei priemokos. Įstatyme įtvirtinami ne konkretūs vidaus tarnybos sistemos pareigūnų pareiginių algų koeficientai, o jų intervalai. Pasak pasiūlymo iniciatorių, tai leis lanksčiau spręsti pareigūnų darbo užmokesčio didinimo problemą.

Ar keisis pareigūnų darbo laikas?

Naujos redakcijos Statute numatyta, kad pareigūnų darbo laiko norma yra 40 valandų per savaitę (7 dienų laikotarpį). Statutinės įstaigos vadovas ar jo įgalioti asmenys gali Statuto 47 straipsnyje nurodytais atvejais pavesti pareigūnui dirbti viršvalandžius. Darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, negali būti ilgesnis kaip 24 valandos per darbo dieną (pamainą), ir 70 valandų per kiekvieną 7 dienų laikotarpį. Per ketvirtį (3 mėnesių laikotarpį) pareigūno vidutinis darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per kiekvieną 7 dienų laikotarpį neturi viršyti 48 valandų.

Kaip keisis pareigūnų, kuriems taikoma suminė darbo laiko apskaita, darbo laikas?

Pareigūnams, kai būtina užtikrinti tinkamą statutinės įstaigos funkcijų atlikimą, gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita. Taikant suminę darbo laiko apskaitą, pareigūnų pamainos trukmė kartu su viršvalandžiais, pagal naują Statuto redakciją, negali būti ilgesnė kaip 26 valandos, darbo laiko norma yra vidutiniškai 40 valandų per savaitę (7 dienų laikotarpį), vidutinis darbo laikas per kiekvieną 7 dienų laikotarpį, įskaitant viršvalandžius, neturi viršyti 48 valandų.

Nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų) laikas, kai pamaina ne trumpesnė kaip 24 valandos, privalo būti ne trumpesnė kaip 24 valandos, išskyrus statuto 47 straipsnio 1 dalyje nustatytus viršvalandinio darbo atvejus. Suminės darbo laiko apskaitos laikotarpio trukmė negali būti ilgesnė negu 4 mėnesiai.

Pareigūnų, kuriems taikoma suminė darbo laiko apskaita, pareigybių sąrašą, suminės darbo laiko apskaitos laikotarpio trukmę tvirtina centrinės statutinės įstaigos vadovas. Sprendimą dėl suminės darbo laiko apskaitos taikymo priima statutinės įstaigos vadovas.

Kaip keisis viršvalandžių reglamentavimas?

Pagal naujos redakcijos Statutą viršvalandinio darbo galimybė lieka. Kitaip nei yra numatyta šiuo metu galiojančiuose Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos ir Vidaus tarnybos statute, naujasis įstatymas nenustato maksimalios kalendorinių metų viršvalandžių ribos. Tačiau yra aiškiai apibrėžta, kas yra laikoma pareigūnų viršvalandžiais, kai taikoma suminė darbo laiko apskaita. Tai laikas, kurį šie pareigūnai faktiškai dirba viršydami nustatytą pamainos ar apskaitinio laikotarpio bendrą darbo laiko normą.

Naujos redakcijos Statute numatyta, kad nėščioms, neseniai pagimdžiusioms ir krūtimi maitinančioms pareigūnėms, pareigūnams, auginantiems vaiką (įvaikį) iki 3 metų, pareigūnams, vieniams auginantiems vaiką (įvaikį) iki 14 metų arba neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 metų, ir neįgalųjį slaugantiems pareigūnams galima bus pavesti dirbti viršvalandžius tik jų rašytiniu sutikimu.

Įstatyme numatyta, kad pareigūnams už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą bus mokama Darbo kodekso nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į pastarąją, už viršvalandinį darbą turės būti mokamas ne mažesnis kaip pusantro pareigūno darbo užmokesčio, kurį sudaro pareigūno pareiginė alga, priedas už laipsnį ir priedas už tarnybos Lietuvos valstybei stažą, dydžio užmokestis, už viršvalandinį darbą poilsio dieną, kuri nenustatyta pagal darbo (pamainos) grafiką, ar viršvalandinį darbą naktį mokamas ne mažesnis kaip dvigubas pareigūno darbo užmokestis, o už viršvalandinį darbą švenčių dieną - ne mažesnis kaip du su puse pareigūno darbo užmokesčio dydžio užmokestis. Pareigūno prašymu viršvalandinio darbo laikas, padauginus jį iš atitinkamo apmokėjimo dydžio, galės būti pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko.

Ar numatyti pasikeitimai budėjimo reglamentavime?

Įsigaliosiančioje Statuto redakcijoje, kaip ir šiuo metu galiojančioje, iš esmės yra išskiriamos tos pačios budėjimo rūšys: budėjimas namuose; budėjimas iš anksto aptartoje vietoje; budėjimas įstaigoje. Nebėra nustatoma maksimali budėjimo trukmė per mėnesį.

Jeigu pareigūno budėjimo statutinėje įstaigoje laikas ir dabar, ir Statuto pakeitimams įsigaliojus, prilyginamas darbo laikui, tai budėjimas namuose ar iš anksto aptartoje tarnybos vietovės vietoje po įstatymo įsigaliojimo į darbo laiką nebebus įskaičiuojamas (šiuo metu tai prilyginama ne mažiau kaip pusei darbo laiko).

Už pareigūno budėjimo namuose ar iš anksto aptartoje tarnybos vietovės vietoje laiką bus mokama 50 procentų jo vidutinio darbo užmokesčio. Už budėjimą statutinėje įstaigoje, kai viršijama pareigūnui nustatyta darbo dienos (pamainos), darbo savaitės, o kai taikoma suminė darbo laiko apskaita, vidutinė 7 dienų laikotarpio darbo laiko trukmė, pareigūno pasirinkimu jam per artimiausią mėnesį privalės būti suteiktas poilsio laikas tokios pat trukmės kaip viršytas darbo laikas arba šis poilsio laikas galės būti pridedamas prie kasmetinių atostogų, arba apmokama kaip už viršvalandinį darbą.

Ar Statute reglamentuojamas poilsio laikas?

Nauja Statuto redakcija, kitaip nei galiojanti šiuo metu, numato poilsio laiko reglamentavimą. Yra nustatyta, jog pareigūnų kasdienio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų) trukmė negali būti trumpesnė kaip 11 valandų iš eilės, o per 7 paėliui einančių dienų

laikotarpį pareigūnams turi būti suteiktas ne mažiau kaip 35 valandų nepertraukiamojo poilsio laikas.

Viršvalandinio darbo atvejais, kai tarnybinė užduotis nebūtų įvykdyta dėl suteikto poilsio, gali būti nukrypta nuo nustatyto poilsio režimo reikalavimų, tačiau statutinės įstaigos vadovas privalo atsiradus galimybei iš karto suteikti pareigūnams ne trumpesnę negu aukščiau nurodytą nepertraukiamąjį poilsio laiką, o jeigu dėl objektyvių priežasčių tokios trukmės poilsio laiko suteikti neįmanoma, privalo suteikti poilsį, užtikrinantį jo sveikatos ir darbingumo atgavimą.

Kokio dydžio numatomos kasmetinės atostogos?

Įsigaliojus Statuto pakeitimams kasmetinės atostogos bus skaičiuojamos nebe kalendorinėmis, o darbo dienomis.

Atsižvelgiant į pareigūnų vidaus tarnybos stažą: išstarnavusiems iki 5 metų bus suteikiamos 22 darbo dienų, išstarnavusiems nuo 5 iki 10 metų – 25 darbo dienų, išstarnavusiems nuo 10 iki 15 metų – 29 darbo dienų, išstarnavusiems nuo 15 iki 20 metų – 33 darbo dienų, išstarnavusiems 20 metų ir daugiau – 37 darbo dienų trukmės kasmetinės atostogos.

Pareigūnui, vienam auginančiam vaiką (įvaikį) iki 14 metų arba neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 metų, bus suteikiamos papildomos 5 darbo dienų kasmetinės atostogos.

Pareigūnams, tarnaujantiems laisvės atėmimo vietų gydymo įstaigose, kuriose laikomi asmenys, sergantys pavojingomis infekcinėmis ligomis, centrinės statutinės įstaigos vadovo nustatyta tvarka ir sąlygomis kasmetinės atostogos pailginamos 8 darbo dienomis.

Viena iš kasmetinių atostogų dalių negalės būti trumpesnė kaip 10 darbo dienų.

Ar įsigaliojus Statuto pakeitimams bus mažinami iki tol suteikti pareigūnų laipsniai?

Naujos redakcijos Statuto 26 straipsnyje yra įtvirtinta nuostata: pareigūną į pareigas skiriantis asmuo, skirdamas jį į pareigas, suteikia jo pareigybę atitinkantį laipsnį, o perkeltas į kitas pareigas, jam bus suteikiamas pareigybę, į kurią bus perkeltas, atitinkantis laipsnis. Atsižvelgiant į tai, nenumatyta atskira laipsnių pažeminimo tvarka: perkeltas į žemesnes pareigas (nesvarbu kokiu pagrindu) ir bus suteikiamas šias pareigas atitinkantis laipsnis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, siekiant apsaugoti šiuo metu tarnaujančių pareigūnų teisėtus lūkesčius, yra nustatyta, jog iki įstatymo įsigaliojimo pareigūnams suteikti laipsniai paliekami tol, kol jiems Statuto 26 straipsnyje nustatyta tvarka galės būti suteikti aukštesni laipsniai. Tai reiškia, kad pareigūnus, kuriems laipsnis bus suteiktas iki 2019 m. sausio 1 d., perkeltas į kitas pareigas laipsnis nebus mažinamas.

Ar atsirado naujų priemonių?

Naujos redakcijos Statute atsirado naujos priemonės: už papildomų užduočių atlikimą, kai atliekamos pareigybės aprašyme nenustatytos funkcijos; papildomos užduotys pareigūnui turi būti suformuluotos raštu, ir trūkstam darbe rinkoje atitinkamų profesijų, atsižvelgiant į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą. Pirmoji priemonė negalės viršyti 50 procentų pareiginės algos, antroji iš minėtų priemonių negalės viršyti 100 procentų pareiginės algos.

Kaip pasikeitė priedo už tarnybos Lietuvos valstybei stažą dydis?

Šiuo metu galiojantis Vidaus tarnybos statutas numato, kad priedo už tarnybos Lietuvos valstybei stažą dydis yra 3 procentai pareiginės algos už kiekvienus 3 metus, o pagal įsigaliosiančius Statuto pakeitimus yra numatyta, kad priedo už tarnybos Lietuvos valstybei stažą dydis - 1 procentas pareiginės algos už kiekvienus metus. Ir toliau šis priedas negalės viršyti 30 procentų pareiginės algos.

Kaip bus keliamas darbo užmokestis po vertinimo „labai gerai“?

Kadangi įstatyme įtvirtinami ne konkretūs vidaus tarnybos sistemos pareigūnų pareiginių algų koeficientai, o jų intervalai, pareigūno tarnybinę veiklą įvertinus labai gerai, jam galės būti nustatomas ne mažiau kaip 0,5 ir ne daugiau kaip 1,5 didesnis pareiginės algos koeficientas pagal Statuto priede konkrečiai pareigybei nustatytą pareiginės algos koeficientų intervalą, tačiau neviršijantį tai pareigybei nustatyto didžiausio pareiginės algos koeficiento.

Ar keisis pareigūnų priėmimas į tarnybą?

Teisės aktuose nuspręsta palikti galioti esamą priėmimo į vidaus reikalų ministro valdymo srities statutines įstaigas tvarką: ne tik baigus statutinę profesinio mokymo įstaigą ar kitą švietimo įstaigą centrinės įstaigos vadovo siuntimu, bet ir konkurso būdu. Siekiant užtikrinti, kad pareigūno pareigas eitų tik parengti pareigūnai, asmenys, į vidaus tarnybą priimti konkurso būdu, privalės atlikti iki 6 mėnesių stažuotę, kurią sudarys įvadinis mokymas ir stažuotės vadovo prižiūrimas praktinis darbas atliekant pareigybės aprašyme nustatytas pareigas.

Ar keisis centrinių įstaigų vadovybės skyrimo tvarka?

Statute suvienodinama centrinių statutinių įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų skyrimo tvarka. Centrinių statutinių įstaigų vadovus 5 metams į pareigas skirs ir iš jų atleis Vyriausybė ministro teikimu. Šių įstaigų vadovai šias pareigas galės eiti ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Centrinių statutinių įstaigų vadovų pavaduotojus centrinės statutinės įstaigos vadovo teikimu į pareigas skirs ir iš jų atleis ministras.

Įstatyme taip pat reglamentuota statutinių įstaigų, išskyrus centrinės statutines įstaigas, vadovų ir vadovų pavaduotojų rotacija.

Nuo kada įsigalios pakeitimai?

Įstatymo pakeitimas įsigalios nuo 2019 m. sausio 1 d. Vyriausybė ir kitos valstybės institucijos ir įstaigos iki 2018 m. gruodžio 31 d. turi priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Informaciją parengė NPPSS teisininkai